

**Brev till Sophie Elkan från
Selma Lagerlöf: 1893-1895. L
84:1 - 89**

Lagerlöf, Selma,

HS L 84:1

Ålsbrade.

Jag tycker så mycket om beuue, mycket. Och jag njötet det behagligaste sin-
neslugn, jag har varit i min atuga, och jag har sådant lust att skriva brev.
I det andra är jag fortfarande lika dunn. Men naturligtvis gör det öfver -

Vineta har jag skrivit om en gång, men den är visst inte bra. Men
bra skall den bli, den. Nu är jag viss på den, men den får väl ligga något.
Vet du hvad som mest är din kritik och före din kritik visade mig att
den var galen var ett litet Rimesiskt poem, som var så fint och före-
föll mytt. Jag ser alltid, att svårigheten med svensk lyrik är att alla uttryck
äro utslitna på förhand och rimmerna äro så få att man så lätt kommer in i de
gamla spåren. Men då jag en gång känner mig original skall jag ta
upp den igen. Kanske jag ett en dag stricker sig den nya versionen,
så kan du samla dem till allt blir bra. Det blir ett litteraturhistoriskt
godbit en dag att ha dem alla - - Nu, till morgon.

Vet du hvad jag ville göra, om jag bara tordes. Jag ville genomföra stäm idé
att plocka ihop allt på en dag. Och låt mig göra det. Jag skall ej sätta till ett
ord af mitt eget, tror jag, men du vet, att jag är en så ordningsälskande
människa. Om du vore här, så jag kunde tala vid dig, komme det ej i fråga
mer när jag är så dunn så jag ej kan förklara mig. - Nu står första Kapitel
där, klart, utan att deltaga i handlingen. Ja, jag kommer ej att släppa
novellen ifrån mig, förvån den är sådant jag vill ha den. Jag känner
att jag ej bryr mig en bit om din förstfödslovätt till den. Jag vill att
litteraturen skall få en bra novell att glädja sig åt. Emellertid har du nu
kunnit mycket bra öfver en uppgiften; förut var det första, fristående och
ej roligt. nu är det mycket roligare, men alljämt fristående. Jag skall
nu i alla fall försöka ordna den utan att skriva något apälf. Där det
ej så känner jag, att jag kommer att gripa till penman - De två sista ka-
pitlen har jag ej läst på nytt, de vore alltid bra. Leuen med Betty är
mycket god. Nu vill jag emellertid skriva brev, sedan skall jag
ta fatt på novellen igen - Den kommer af i morgon.

Jag sitter här i nådnet där byrme, som när man varit på
hal. Ögonen känna som sandfyllda och tanken är slapp. men
jag är mycket anäll. Kvällen igår var juist ingen success, bara
en hedertlig, ordentlig uppläsning, och när jag tänker på kolden
och på att jag läst ihop en hel del tuncor Kol åt de fattige så är

jag rätt belästen, men jag hade ej fullt hus, bara 125 personer och jag var ej i ^{så} god stämning själf, som jag brukar. Inkomsten blef 105 Kronor — Och Kol är ju rätt billigt. Hur räcker du ved apropas om detta? Jag har ofta ämnat fråga — Det var mycket treffligt att du nådde spörwagnskusken ~~ved~~ te. Det är just med sådant, som det är så svårt att komma sig för.

Fru Lange kunde ej komma och spela för ishinders skull, men jag hade en bra fiolspelare här från staden till hjälp. Han gjorde sin sak förträffligt, vi gjorde båda vår sak förträffligt, ja nu skall du höra. Straxt som vi ankommit i Fredags, blef det bekant, att prostens skulle ha stor bjudning just samma slag, som föredraget borde vara — Det var en 70 personer bjudna, precis min publik, som jag påräknade 100 åhörare Kan du förstå hur mycket som blef kvar. Det var som en försvinnans natt. I morgon annan dag var ledig på hotellet, anmøsen var ute, och vi behöfde pengor till Kol. Vi funno oss ej kunna inställa. På Måndags eftermiddag på då prostens telegram om att deras svår far är döende och de inställa sin bjudning. Napoleon! Anmøgen hade vi fått precis 30, nej, kanske 50 personer — Sedan gick ju allt bra och jag tyckte att jag skulle göra min sak utmärkt, jag var het i hufvudet, när jag gick rapp och nöjd med min novell, den är sål nu redan engelsmannen blifvit sympatisk, Karlen är rikligt nörande.

Men hur var det Filip den andra sadel. "Min herre, jag här sändt er att kämpa mot människor och ej mot naturkrafterna." I går kväll hade vintern sprungit upp till 17 grader. De skånska husen äro ej skapade för sådant kälö. I föreläsningssalen hade de eldat ^{hela dagen} så att kamrerna stodo glödröda men där var ändå kallt, ohjälpligt mörkt. Därhills var där ett lätt as, andra hjärnor märkte det ej, men jag starkare — som hade alla nerver spända som fiolsträngar, jag fick det genant in i mig. — Jag trodde dock, det skulle gå bra, publiken var den bästa möjliga, precis densamma som förra gången jag lärte här. Och fullt hus hade jag ej väntat. — Men så började vi med musik, en lång sonat af Grieg och under den gick flükten af mig. Jag träs,

mina händer blifva röda och öret bröj förslummande genom hjärnan. Jag satt bara och ånsade att få komma upp att läsa, immen det var helt slut med mig, men sonaten var förfärligt lång. Så när jag ändtligen kom till, måste jag läsa med beräkning, men ej med inspiration, det var ej roligt för mig själf. Jag kom ej i stämning, förr än långt inne i historien, ej förr än smeden kom fram. Men människor i allmänhet äro ju ej så vana att väga sina stämningar, så de hörde ~~på~~ att det var en fin novell och vara nöjda med sin kväll. Elise Holmros och Anna Bonvono aftritet nöjda med mig och de skulle alltså säga mig sanningen. Jag såg och några mycket strålade ansikten, flera hafva tackat mig i lag, ute på gatan t. o. m. Jag är litet betryckt för att jag ej hade roligt själf det var som smågöt förspilt. Jag hade bara det fina folket, jag har fått sådant lust att läsa på Goodtemplarsalen, för att visa de fattiga, att jag och kan vara något för dem - Om det varit några grader varmare så att människorna ~~skänt~~ känt sig upplagda, om jag fått börja läsa genast eller jag vet ej hvad, men jag kunde varit lyckligare. Det var det fint, men ej hälsyckande. Om jag ej haft en så bra novell kunde jag gjort rent fiarsa. Det var ej jag, som räddade dem, utan novellen höll mig uppe. Jag tycker om den -

Som jag tänkt på dig i dessa dagar, alldeles förfärligt intressant. Litet öfverretad var jag ju af den där bjordningen, som kom i vägen för mig och det satte väl kvarnen i gång. Kan jag ~~trösta~~ trösta, men jag har rent af ej vågat skriva för att ej ge dig tillifs alla mina funderingar.

Ser du, den där innermänniskan i mig tyckes alldeles ha åtagit sig förhållandet till dig. Min vilja, mitt ~~beslut~~ beslutade, d. v. s. det jag vanligen har att förfoga öfver, spela all ingen roll. Precis lika litet vet jag hvarför jag i Stockholm började älska dig, som hvarför jag 14 dagar före jul vaknade en morgon och fann det borta. Men kan söka förlösningsgrunder, men den rätta finner man aldrig, den ligger djupare inne, än att förståndet kan nå ~~det~~.

I julen gjorde jag nog energiska försök att reparera skadan, men det gick ej, det hade varit bättre att resignera genast. Jag var

så rädd de, att det var borta för alltid, men det tror jag ej, men
tänker jag att det kommer åter öfver mig så som anillet kommer utan
att man vet hvarför. Det kommer tillbaka vid något du gör eller
skrifver eller nästa gång jag ser dig eller under en dröm eller
jag vet inte vid hvad. Det är en ren tur för mig, att jag ej är så
där rimligt förälskad i dig som annars skulle jag möjligtvis känna
mig olycklig. Fast det är jag heller icke säker på. Och när jag
tänker på den lyckan det gaf mig hela förra året, är jag nästan
afundsjuk på den gångna tiden.

Och du skall ej tro, att jag är någon iakt, ett allt accept, lidelse
full till den grad. För se innerst i mig bor minnsam ett vilddjur.
Det är ändock genom att skriva man lär känna sig själf, i dessa dagar
vet jag fullväl hvarför jag lät gummian kasta brefven i slöden eller hvarför
jag lät grepsmannan Bohma gå öfver isen i nattmörkret. Jag undrar alltid
öfver hvarför jag låter folk göra sådana omöjligheter, men det är helt
enkelt så, att jag är själf rädd. Då det är fara på färde för den jag
älskar blir jag totalt vansinnig. När du således skrifver att du
föres bort med ett expresståg, det du icke vill, så har jag ännu aldrig
en vild lust att kasta en sten i vägen för det Tåget, jag kunde låta det
hela förölyskas för att rädda dig. Förstår du? Själf förstår jag det
vinst icke. Före jul skref jag till dig att jag skulle följa med dig till Bel-
gien, hela året har jag tyckt att den kärlekshistoria var rörande och
vacker och fram för allt har minnes hustru ej generat mig, jag har ej
tänkt på henne. I julas tyckte jag du var barnslig med dina sam-
netskväl. Men så slog det an för mig. En dag öfverraskade jag
mig med att säga, att jag var led på att höra talas om Belgien. Jag
sade det som af en nyck, visste ej själf hvarför. Strax därpå sade
jag dig vinst, att jag var säker på att du en valken dag skulle komma
att gräla på mig för att jag ej nu försökte hålla dig tillbaka, det
var ett nytt symptom, men jag menade ingenting med det heller.
Men sedan har det blifvit allt förfärligare med den hustrun, nu
växer hon sig så stor, jag möter henne öfverallt, hon är den stora
Bäjgen, icke till att komma förbi. Hur du kan komma förbi
hennes? Nej, om jag befrinner det.

Så säger jag till mig själf att detta ej älskar mig. Men

3.

den tanken far omkull som ett korthus - som det skulle finnas något af ditt, som ej angår mig - och så försöker jag hålla mina upproviska tankar i styret med att säga mig att jag är den siste af världens människor som har rätt att ställa sedliga fordringar, framförallt på dig, men det bryr jag mig, heller ej om. Det gör mig själf alldeles det samma hurudan jag är, men du skall vara utan brist.

Ser du, det är här det ligger, det är så förfärligt att du gör orätt. Ty det är orätt, det är ej lönt att gå omkring det länge, det är orätt, hvilket någon vet det heller ej, det är orätt därför att det skadar dig själf, orätt därför att ingen vet, om ej hon Runnat vissa konor åter om du ej varit, det är egentligen orätt också mot honnan, ty nu eldar du upp konor i en lidelse, som du ej vill stilla.

Jag har fört rättegång i de här dagarna. Jag har fört hurs och din talan och er kärleks talan inom mig. Du skall inte skratta åt mig, det har varit som något som jag själf måste kämpa mig igenom. Och som jag älskar din kärlek, så har jag känt den resa mig på nytt, på nytt och det var som jag aldrig skulle kunna komma städhän att någa till den. Du är något som ej borde finnas till. Och jag har bemödat mig om att förstå Belgiern och göra honom rättvis, det har jag aldrig gjort förr än i denna dag, jag har tänkt mig honom svärmisk och ädel och tillbedjande dig som det mest poetiska han sett i sitt lif, som nog varit tyngt af mycket lidande och prosaiskt arbete. Och så tänker jag på dig, som nu lever på detta att vara tillbedd.

Men det hjälper ej, jag ser ingenting mer i det hela, tycker det är fullt. Jag tycker, att du bör försöka att så småningom riva det ut ur dig eller verk ge det en annan karaktär än det nu har. Detta är ej fint. Och detta att låta sig släpas med allt längre och längre, det vet du nog hvad det för, men hvad vill du göra sedan. Glor skulle du kunna göra oss alla, som älska dig den outhärdliga sorgen att ej längre kunna vara stolta ^(in för andra) öfver dig.

Men det tänker jag egentligen aldrig på, nu är det tyvärr nog för mig, att jag lider af det, som är. Har du ej sett för att ha det minsta patetiskt att gå ej fram lida att du har en minskande hatt eller är skannad eller att du försköner en berättelse, jag tal ingenting sädant af dig.

Jag till heller ej att du ej gör rätt.

Nu kan du väl medra hvad jag vill att du skall göra, hvad jag menar med att skriva så här. Jag menar ej att du skall göra något särskildt, men jag vet, att det skall inverka på dig. Jag tänker stå såsom bronsare på det här tåget. Du vet hur förfärligt stor rol inbillningens spelar för oss båda. Du har nog samvetskrab, men du förskär och så väl att svepa in dig i romantik och se dig själv intressant. Du skref nitt "mannen som älskat mig i 11 år." Då tänker jag bara "mannen, som ej älskat sin hustru under 11 år och ändå beqväm det kommer så för mig, min syn är förvånad eller upplarmad jag vet ej hvilket. Nu vet jag, att du skall se det i Karparens ljus, sedan jag sagt detta. Det skall vara som när man läser upp en dålig novell för en förstående, man hör alla fel, innan denne sagt ett ord om dem och förut har man bara dunkelt annat dem —

Vet du jag är så rädd, så rädd, när jag tänker på att säga af det här brevet, men jag måste, jag tror jag måste, jag kommer alltså att skriva det nästa gång, jag får ej va förr än det är skrifvet, bara tänker och vänder och vridder på frågan — Men mitt hufvud är alldeles värkande af koloret sedan i går, jag är ej mig själv, det är ett vilddjur uppe i mig, alltså i lördags. Jag kan ej hålla det beqvämt längre — Jag kommer att gå i förtriflan så snart jag fått brevet på posten. Jag vet, att jag ger mig i strid med det mäktigaste världsen, men jag är dock lika lidelsefull som någon af oss, och jag har rätten och min förtriflade ångslan på min sida — Jag skulle kunna göra ett löfte till Gud att, afstå från min egen lidelse för dig, om det hjälpte, så att försnaren befrjade dig från den.

Nu tror jag ej, jag kan ändra tankar mer, jag får nog stå dig emot i den här saken — Jag antar, att det är du själv, som uppostat mig till det. Jag var ej så sträng då jag först räddade dig. Skydds dig Gud!

Din Selma —